

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1939.

Första kammaren.

Nr 8.

Tisdagen den 10 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 36, angående rätt till återköp av varor för statens reservförråd m. m.;
nr 42, angående förordnande jämlikt 2 § andra stycket lagen den 10 mars 1939 (nr 68) om statlig krigsförsäkring m. m.; och
nr 43, angående försäljning av ett område av kronoegendomen Starby kungsladugård i Östergötlands län.

Herr **förste vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag får hemställa, herr talman, att kammaren för sin del måtte besluta, att första särskilda utskottet skall behandla jämväl Kungl. Maj:ts nu avlämnade propositioner nr 36, angående rätt till återköp av varor för statens reservförråd m. m., och nr 43, angående försäljning av ett område av kronoegendomen Starby kungsladugård i Östergötlands län, ävensom de ytterligare framställningar, som kunna komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i oskiljaktigt sammanhang därmed stående frågor, samt att andra särskilda utskottet skall behandla jämväl Kungl. Maj:ts proposition nr 42, angående förordnande jämlikt 2 § andra stycket lagen den 10 mars 1939 (nr 68) om statlig krigsförsäkring m. m., ävensom de ytterligare framställningar, som kunna komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i oskiljaktigt sammanhang därmed stående frågor.

Tillika hemställer jag, att andra kammaren måtte inbjudas att i detta beslut förena sig med första kammaren.

Vad herr förste vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Protokollsutdrag i ämnet justerades och avsändes till andra kammaren.

Justerades protokollen för den 3, 4 och 7 innevarande månad.

Upplästes två från andra kammaren ankomna protokollsutdrag, nr 63 och 64, utvisande att nämnda kammare förenat sig med första kammaren i dess beslut att första särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts propositioner nr 37, angående anskaffande av viss utrustning vid statens sjuksköterskeskola m. m., nr 39, angående disponerande av medel för uppförande av förläggningsbaracker för till neutralitetsvakt inkallad personal, nr 40, angående nybyggnad av minsvepare m. m., och nr 41, angående anskaffning av reservflygplan m. m., m. m., samt att andra särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts proposition nr 38, rörande höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.

Första kammarens protokoll vid urtima riksdagen 1939. Nr 8.

1

Vid sedermera skedd föredragning av berörda kungl. propositioner hänvisades desamma, nr 37 och 39—41 till första särskilda utskottet samt nr 38 till andra särskilda utskottet.

Föredrogs och hänvisades till andra särskilda utskottet den av herr *Berg, Robert*, och herr *Hansson, Jacob*, väckta motionen, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förordning med vissa särskilda föreskrifter rörande tillämpningen av motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561) m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, första särskilda utskottets utlåtanden nr 7—10 och andra särskilda utskottets utlåtanden nr 8—13.

Ang. remiss
av Kungl.
Maj:ts pro-
position
nr 30.

Föredrogs andra särskilda utskottets memorial nr 14, i anledning av remiss från båda kamrarna av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv.

Detta memorial lydde:

»Riksdagens båda kamrar hava till behandling av andra särskilda utskottet hänvisat Kungl. Maj:ts proposition nr 30 med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv.

Med hänsyn till att den föreslagna lagen avser att ersätta lagen den 4 juni 1937 (nr 305) i samma ämne, vilken lag genom en efter förberedande behandling inom bankoutskottet av innevarande års lagtima riksdag antagen lag tillerkänts fortsatt giltighet, får andra särskilda utskottet — efter samråd med första särskilda utskottet — hemställa att kamrarna måtte företaga ny prövning av frågan om remiss av ifrågavarande proposition.»

Herr förste vice talmannen: Jag hemställer, herr talman, att kammaren — under förutsättning att andra kammaren fattar motsvarande beslut — måtte bifalla utskottets hemställan ävensom, med ändring av första kammarens beslut den 3 innevarande månad, besluta, att första särskilda utskottet skall behandla jämväl Kungl. Maj:ts proposition nr 30, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, ävensom de ytterligare framställningar, som kunna komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i oskiljaktigt sammanhang därmed stående frågor.

Tillika hemställer jag, att andra kammaren måtte inbjudas att förena sig med första kammaren i vad denna kammaren nu beslutar.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Ett protokollsutdrag i ämnet justerades och avsändes till andra kammaren.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran andra särskilda utskottets utlåtande nr 15.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 36, 42 och 43 blevo desamma på begäran bordlagda.

Herr *Domö* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nybyggnad av minsvepare m. m.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Upplästes ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 68, utvisande att nämnda kammare förenat sig med första kammaren i dess beslut att första särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts proposition nr 30, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassa-reserv, m. m.

Berörda kungl. proposition, nr 30, blev härefter hänvisad till första särskilda utskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.16 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 11 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

*Ang. till-
gången å far-
tyg för terri-
torialvattens
bevakning.*

Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet **Sköld**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Knut Peterssons frågor angående tillgången å fartyg för territorialvattens effektiva bevakning, erhöll ordet och yttrade: Till svar på den av herr Knut Petersson framställda frågan vill jag hänvisa till den för riksdagen framlagda propositionen nr 40 angående nybyggnad av minsvepare, varigenom av riksdagen äskats medel till omedelbart igångsättande av nybyggnad av fyra större och sex mindre minsvepare.

Herr Petersson, Knut: Min fråga har, såsom statsrådet mycket riktigt säger, blivit besvarad i och med avlämnandet av den kungl. propositionen nr 40. Anledningen till att jag dock låtit den stå kvar och icke tagit den tillbaka, är, att jag trodde, att herr statsrådet möjligen kunde ha några ytterligare upplysningar att lämna i saken utöver dem, som förekomma i propositionen. Emellertid förefaller det mig riktigast, att detta ärende behandlas i samband med propositionen.

Upplästes två från andra kammaren ankomna protokollutdrag, nr 71 och 72, utvisande att nämnda kammare förenat sig med första kammaren i dess beslut att första särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts propositioner nr 36, angående rätt till återköp av varor för statens reservförråd m. m., och nr 43, angående försäljning av ett område av kronoegendomen Starby kungsladugård i Östergötlands län, m. m., samt att andra särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts proposition nr 42, angående förordnande jämlikt 2 § andra stycket lagen den 10 mars 1939 (nr 68) om statlig krigsförsäkring m. m., m. m.

Vid härefter skedd föredragning av ifrågavarande kungl. propositioner hänvisades desamma, nr 36 och 43 till första särskilda utskottet och nr 42 till andra särskilda utskottet.

Föredrogs och hänvisades till första särskilda utskottet den av herr **Domö** m. fl. väckta motionen, nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nybyggnad av minsvepare m. m.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om inrättande av ett folkhushållningsdepartement, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande första särskilda utskottets utlåtande nr 7, i anledning av vissa i Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till folkhushållningsdepartementet m. m. framlagda förslag.

Punkten 1. I denna punkt hade utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 33 under punkten 2 framlagda förslag, hemställt, att riksdagen måtte

Anslag till folkhushållningsdepartementet.

besluta, att civila avlöningsreglementet skulle äga tillämpning å befattningshavare vid folkhushållningsdepartementet;

godkänna under punkten införd personalförteckning för folkhushållningsdepartementet;

godkänna under punkten införd avlöningsstat för folkhushållningsdepartementet, att tillämpas under budgetåret 1939/40;

till folkhushållningsdepartementet: Avlöningar å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under en huvudtitel för folkhushållningsdepartementet anvisa ett förslagsanslag av 111,500 kronor.

Herr Björkman, Gustaf Adolf: Herr talman! Med anledning av föreliggande betänkande ber jag att få säga endast några ord, icke för att framställa något särskilt yrkande, utan därför att jag anser, att i kammarens protokoll bör återfinnas något uttryck för de betänkligheter, som i visst hänseende ha rätt angående den form av föredragning inom det nya departementet, som man här dock har enat sig om.

Som känt är det så, att föredragning inför statsrådet sker av i departementets tjänst stående befattningshavare, och instruktionen för befattningshavare i statens departement talar ju om ärendenas fördelning mellan byråer och om att chefen för byrå åligger att bereda och inför vederbörande statsråd föredraga ärendena. Någon bestämd grundlagsparagraf, som kan sägas uppställa ett krav på en viss föredragning finns dock icke. Men man kan dock säga, att när regeringsformen angående föredragning och avgörande inom regeringsrätten uttalar, att ärendena skola beredas i det departement, vartill de höra, ligger däri, att föredragning skall ske av personer, som äro anställda i departementen.

Jag förstår, att det i detta fall funnits många särskilda omständigheter, som gjort, att man nödgats göra avsteg från den grundläggande, för ärendenas objektiva handläggning betydelsefulla princip jag här har talat om. Det förhåller sig ju bl. a. så, som den utredningsman, vars förslag ligger till grund för den kungl. propositionen, sagt, nämligen att det här endast är fråga om ett provisorium och att man därför bör göra organisationen så föga omfattande och kostsam som möjligt. Vidare framhålles det särskilt, att ifrågasvarande ärenden äro av den beskaffenhet, att det fordras särskild sakkunskap hos föredraganden. Dessutom vinner man den fördelen genom att, såsom nu föreslås, föredragning kan verkställas av de särskilda organisationernas främsta talesmän, att man slipper det dubbelarbete, som skulle uppstå, om även en befattningshavare inom departementet skulle sätta sig in i varje fråga såsom föredragande. Jag vill tillägga, att jag väl förstår, att det också är av stor betydelse att härvidlag kunna fatta snabba beslut och att man därför icke vill gå den långa omvägen att låta vederbörande inom departementet inläsa ärendena för att kunna föredraga dem.

Emellertid har man här — låt vara att det endast gäller ett provisorium — gått ifrån en hävdvunnen princip i avseende på föredragningen av ärenden, och det är allenast för att få till protokollet uttala de starkaste betänkligheter mot att man skulle fortsätta på denna väg även i andra fall, som jag, herr

Anslag till folkhushållningsdepartementet. (Forts.)

talman, har begärt ordet. Det framgår för övrigt otvivelaktigt av statsrådets yttrande, och utskottet har särskilt strukit under detta, att den anordning i avseende på föredragningen, som här är föreslagen, kan anses lämplig *endast under förevarande speciella förhållanden.*

Jag har, herr talman, såsom jag nämnde, icke något yrkande att framställa.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 2 och 3.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande första särskilda utskottets utlåtande nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser vissa anslag till civilt luftskydd.

Punkterna 1 och 2.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

*Anslag till
anordnande
av vissa
skyddsrum.*

Under punkten 7 av femte huvudtiteln i propositionen nr 1 hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 4,300,000 kronor.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 3, hade herr *H. Hagberg* i Luleå m. fl. hemställt, dels att riksdagen i anledning av proposition nr 1 vid 1939 års urtima riksdag måtte som bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,500,000 kronor; dels ock att riksdagen för sin del måtte besluta i enlighet med luftskyddsinspektionens förslag så förändra nu gällande luftskyddslag, att länsstyrelse skulle kunna ålägga kommun att anordna skyddsrum för den lokala luftskyddsledningen och övrig för det allmänna luftskyddet erforderlig personal och att på av Kungl. Maj:t utpekade orter och i enlighet med av vederbörlig myndighet utfärdade anvisningar anordna skyddsrum för allmänheten vid torg, huvudgator och dylika trafikleder, där det kunde förväntas, att samfärdslin i större utsträckning skulle äga rum under luftskyddstillstånd, samt att kostnaderna därför skulle gäldas på det sätt luftskyddsinspektionen föreslagit.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 3 — måtte till Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 4,300,000 kronor.

Herr Andersson, Karl: Herr talman! Eftersom jag i utskottet varit med om att tillstyrka det förslag, som här föreligger från utskottets sida, är det inte min avsikt att här i kammaren framställa något annat yrkande än det utskottet kommit med. Jag vill emellertid uttala några små önskemål beträffande det byggnadsmaterial, som bör komma till användning vid uppförande av de skyddsrum, som här avses.

Anslag till anordnande av vissa skyddsrum. (Forts.)

Då det enligt utskottets förslag nu är meningen, att staten skall lämna bidrag med intill två tredjedelar av kostnaderna för vissa skyddsrum, anser jag, att det bör vara angeläget och är ett allmänt intresse att även tillse, att materialet till dessa skyddsrum blir så förstklassigt som möjligt. Ett sådant byggnadsmaterial av förstklassigt slag ha vi i den svenska graniten. Denna har också redan kommit till användning i vissa fall, såväl vid enskilda anläggningar som vid statens; jag kan nämna bl. a. riksbankens skyddsrumsanläggning här i Stockholm. Genom att använda granitblock till uppförande av skyddsrum skulle man samtidigt vinna den fördelen, att man kunde i inte oväsentlig utsträckning bispringa den svenska stenindustrien, vilken som bekant alltjämt befinner sig i ett mycket betryckt läge, ett läge som efter krigets utbrott ytterligare försämrats. Jag vill erinra om att sedan kriget bröt ut på grund därav 1,200 blockstensarbetare i norra Skåne och södra Småland blivit arbetslösa liksom ett ganska stort antal stenarbetare i Blekinge och Bohuslän. Dessa arbetare ha tidigare varit sysselsatta med brytning av blocksten för export, men sedan exporten på grund av kriget upphört, ha de blivit entledigade. Det finns nu möjlighet att få åtskilliga av dessa armar i sysselsättning för det inhemska behov, som skulle uppkomma, därest man begagnar granit som material vid utbyggandet av ifrågavarande skyddsrum.

Jag är inte främmande för det förhållandet, att den sydsvenska svartgraniten inte lämpar sig för ifrågavarande ändamål. Den är nämligen alldeles för förnäm och för dyr för att kunna användas till sådana byggnadsföretag. Men jag har mig bekant, att det även i dessa områden finns tillgång på lämplig och billig sten, som med fördel kan utnyttjas, så att stenindustrien ånyo kan få arbete. Dessutom finnas som bekant i Bohuslän outtömliga tillgångar på ett förstklassigt och lämpligt granitmaterial. Jag tror, att de av kammarens ledamöter, som deltog i sommarens riksdagsresa, samtliga kunde övertyga sig om att där finnas sådana resurser, att vi i varje fall inte behöva fundera på vart vi skola vända oss, när det gäller att fylla behovet av sten.

I luftskyddsinspektionens promemoria säges bl. a., att skyddsrum i hamnarna företrädesvis vore avsedda »att utföras med hjälp av för ändamålet särskilt tillverkade lösa enhetsblock av betong». Det är ett känt förhållande, att när det är fråga om sprängverkan, således just det, varemot man vill skydda sig genom ifrågavarande anläggningar, har graniten en betydligt större hållfasthet än betongen. Graniten är därför i detta fall utan jämförelse att föredraga framför sådana betongblock, som här omtalats.

Jag vill härvidlag hänvisa till Sveriges geologiska undersökning, statens provningsanstalt och statens väginstitut, vilka samtliga anstalter sedan en tid tillbaka sysslat med dessa spörsmål och undersökt granitens hållfasthet i olika avseenden. Jag ber att få i korthet återge vad dr Asklund i Sveriges geologiska undersökning har sagt i frågan. Han uttalar bl. a., att resultaten av de undersökningar, som statens geologiska undersökning verkställt, äro synnerligen goda och ha visat, att den bohuslänska graniten besitter en utmärkt tryckhållfasthet — en egenskap som just nu är aktuell för dess användning till bombvalvsten.

Just på detta område har det således konstaterats, att graniten har en alldeles speciell egenskap och låter sig mycket väl användas. De skyddsrum, som det här gäller, äro ju avsedda för allmänheten och för viss personal i hamnarna och skola vara belägna framför allt i orter vid våra kuster och vattenvägar. Fraktkostnaderna kunna således inte ställa några oöverstigliga hinder i vägen för granitens användning till dessa byggnader. Jag vill särskilt vädja till dem av kammarens ärade ledamöter, som i sina hemkommuner ha inflytande på besluten i fråga om dessa skyddsrum, att försöka se till, att man

Anslag till anordnande av vissa skyddsrum. (Forts.)
använder ett inhemskt förstklassigt material för skyddsrummen i en utsträckning, som är möjlig med hänsyn till kostnader och säkerhet. Jag betonar alldeles särskilt detta sista, nämligen säkerheten, ty kostnaden måste alltid stå i ett visst förhållande till den säkerhet, som uppnås.

Jag ber med dessa ord, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häri instämde herr *Berg, Robert*.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt.

Föredrogos ånyo första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapskommitté; samt

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

*Lagförslag
ang. utmätning
hos värnpliktiga m. m.*

Föredrogos ånyo andra särskilda utskottets utlåtande nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.

Genom en den 20 september 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 17, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.

Med förmålan, att utskottet vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma, hade utskottet i det nu föreliggande utlåtandet hemställt, att förevarande proposition, nr 17, måtte av riksdagen bifallas.

Herr **Linnér**: Herr talman! Under behandlingen av den föreliggande propositionen har utskottet uppmärksammat, att den sociala försvarsberedskapskommittén bl. a. har utarbetat ett förslag till lag med vissa bestämmelser rörande hyra och bostadsrätt samt ett förslag till lag om avbetalningsköp. Utskottets majoritet har icke ansett sig kunna ta någon ställning till dessa lagförslag, men jag tillåter mig att, då detta utlåtande föredrages, rikta en vädjan till herr justitieministern att dessa två lagförslag så snart som möjligt måtte slutbehandlas, så att, därest de skulle befinnas vara ägnade att läggas till grund för en lagstiftning, de också måtte föras fram till avgörande. Det är väl sannolikt så, att de ämnen, som där behandlas, kunna få en alldeles särskilt stor betydelse för de värnpliktiga, som nu underkastas extra, kanske långvariga inkallelser.

Herr statsrådet **Westman**: Med anledning av vad den föregående ärade talaren yttrade vill jag endast säga, att de två lagförslag, som han åsyftade, ha blivit utremitterade och att vi inom departementet äro sysselsatta med att undersöka, i vad mån det kan antagas uppstå sociala problem i de avseenden,

Lagförslag ang. utmätning hos värnpliktiga m. m. (Forts.)

som dessa lagförslag beröra, av den räckvidd, att det är nödvändigt att skrinda till lagstiftning.

Det ena förslaget rör uppskov för de värnpliktiga i fråga om erläggandet av hyra. Jag kan nämna, att vi ha hört oss för hos personer, som känna till hyresmarknaden, och de ha sagt, att det ännu så länge inte framträtt några olägenheter på det sättet, att de värnpliktiga icke varit i stånd att betala sin hyra. Men det är givet, att svårigheterna göra sig gällande först efter någon tid, och man har naturligtvis att räkna med att det kan uppkomma sådana svårigheter.

Det lagförslag, som i detta ämne utarbetats av de sakkunniga och som den ärade talaren berörde, avser att vara ett komplement till ett stort understödssystem i fråga om de inkallade värnpliktiga, och frågan om detta stora understödssystem kommer som bekant att föreläggas först för den lagtima riksdagen. Under tiden gälla provisoriska bestämmelser om familjeunderstöd o. dyl. Emellertid är det klart, att man kan överväga, huruvida man icke även under de nuvarande provisoriska förhållandena med avseende på familjebidragen bör taga upp frågan om ändringar i hyreslagstiftningen. Det är dock, såsom var och en förstår, ett mycket ömtåligt problem, som har många sidor. Jag upprepar, att vi hålla på att undersöka saken i departementet, sedan remissvaren inkommit.

Vad beträffar det ämne, som beröres i det andra lagförslag, som omnämndes, nämligen avbetalningsköp, är också det en mycket ömtålig sak. Jag vill bara nämna att avbetalningsköpen för bilar gå upp till en summa av 180 miljoner kronor. Det vore således en ytterst vansklighets sak, om man skulle ta sig för att lagstifta rörande uppskov för de bilägare, som på grund av bensinregleringen kommit i svårigheter. Det är ju ett vidare problem än det som behandlas i kommitténs förslag. Men även om man vill lagstifta endast om avbetalningsköp för värnpliktiga, är detta ett problem, som icke kan lösas generellt, utan först efter ett verkligt detaljstudium, så att man icke ger förmåner åt dem, som icke behöva och icke böra ha några förmåner. Även denna fråga är emellertid föremål för studium i departementet, och vi skola naturligtvis icke försumma att lägga fram saken för riksdagen, ifall det lyckas oss att utarbeta väl avvägda förslag, som kunna medföra någon verklig hjälp åt dem, som råkat i svårigheter.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo andra särskilda utskottets utlåtande nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 8 kap. strafflagen, m. m.

Ang. skärpta bestämmelser rörande spioneri.

Genom en den 3 september 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 3, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i 8 kap. strafflagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten; samt
- 3) lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt,

Ang. skärpta bestämmelser rörande spioneri. (Forts.)

A) att riksdagen, med förklarande att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i de genom förevarande proposition, nr 3, framlagda lagförslagen, måtte för sin del antaga under punkten införda förslag till

- 1) lag om ändring i 8 kap. strafflagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten;
- 3) lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen m. m.;

B) att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte så snart ske kunde föranstalta om översyn av bestämmelserna i 8 kap. strafflagen samt för riksdagen framlägga det förslag, som därav kunde föranledas.

Reservation hade avgivits av herr Linnér, som av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte besluta,

- 1) att 8 kap. 21 a § strafflagen och 127 § strafflagen för krigsmakten måtte erhålla den ändrade lydelse, reservationen visade.

Herr Linnér: Herr talman! Genom det utskottsutlåtande, som nu föreligger till avgörande, komma de svenska statsmakterna att få större möjligheter än förut att skydda sig och mycket viktiga statsintressen mot åtskilliga förfaranden, som böra med all kraft bemötas. Genom de förbättringar, som utskottet gjort i den av Kungl. Maj:t framlagda propositionens lagtext, har också efter vad jag tror effekten av lagstiftningen väsentligt ökats. Jag beklagar endast för min del, att utskottet inte har velat sträcka sig så långt i avseende på brottsrekvisitet som framgår av den i min reservation angivna formuleringen. Man kan icke däremot anmärka, att en sådan brottsbeskrivning skulle bli alltför vag, eftersom denna brottsbeskrivning är precis densamma som förut godkänts i 25 § av samma kapitel. I det läge, i vilket saken nu befinner sig, kan jag dock icke framställa något yrkande.

Jag vill emellertid begagna detta tillfälle för att lämna några sakupplysningar i anledning av en anmärkning, som riktats mot utskottets behandling av denna proposition, kanske speciellt emot mig som utskottets ordförande. Det är endast uppgift angående vissa data för lagförslagets utskottsbehandling som jag därvid kommer att meddela. Detta lagförslag har av utskottet — självfallet, vågar jag säga — ansetts böra behandlas i samband med Kungl. Maj:ts proposition angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor. Sambandet mellan dessa två propositioner är så intimt, att utlåtandena från utskottet i dessa båda ärenden noga sammanhånga med varandra. I det nu föreliggande utlåtandet och i det, som kommer att föredras under nästa punkt, hänvisas man från det ena utlåtandet till det andra, detta på grund av det nära sakliga sambandet mellan båda. Behandlingen av spionerilagen har således måst bero på att även utfästelselagen kunde slutbehandlas. Emellertid utgick motionstiden för krigshandelslagen eller utfästelselagen först den 4 oktober. Propositionen i ärendet slutbehandlades i utskottet den 5 och den 6 oktober och utlåtandet avlämnades till kamrarna den 7 oktober. Således tror jag icke, att om man anser sig böra iaktta den motionstid, som i allmänhet bör iakttagas, detta utlåtande kunde ha förekommit till behandling tidigare än nu skett. Jag har, herr talman, ansett lämpligt att här lämna dessa upplysningar.

Herr Ewerlöf: Herr talman! Jag anhåller att få instämma i vad herr Linnér yttrade angående det tillägg till 8 kap. 21 a § strafflagen, som han i särskild reservation till utskottets utlåtande påyrkat.

Ang. skärpta bestämmelser rörande spioneri. (Forts.)

Herr statsrådet **Westman**: Herr talman! Det lagförslag, som nu är framlagt för riksdagen, avser att ingå som ett led i den stadigvarande rättsordningen, och det är också avpassat på det sättet, att det ingår i det system, som innehålles i 8 kap. strafflagen. Detta har medfört, att vissa gränser uppdragits för den lagstiftning, som nu föreslagits riksdagen.

En annan sak är naturligtvis, att extraordinära tider kunna framkalla extraordinära lagstiftningsåtgärder. Därom är jag fullt på det klara, och jag kan meddela kammaren, att inom justitiedepartementet föreligger fullt färdigt ett lagförslag rörande extraordinära tvångsmedel, avsedda att i sådana tider stå till myndigheternas förfogande vid deras ingrepp mot obehörig upplysningsverksamhet. Detta förslag är naturligtvis mycket skarpare än det, som innehålles i den lagstiftning, som nu föreligger till behandling. Det är meningen, att denna extraordinära lagstiftning om tvångsåtgärder skulle vara av provisorisk natur och sättas i kraft först under förhållanden, som äro allvarligare än de, vilka för närvarande råda.

Jag har med dessa ord velat uttala, att jag tror, att det riktiga är att man i vårt permanenta rättssystem icke inför lagstiftningsåtgärder, som icke stå i överensstämmelse med de grundsatser om rättssäkerhet för den enskilde medborgaren, vilka vi önska se tillämpade i vårt land under normala förhållanden i framtiden lika väl som hittills. Vad som överskrider den gränsen bör ges i en lagstiftning av provisorisk och tillfällig natur.

Herr **Norman**: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo andra särskilda utskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att meddela uppgifter om kostnader för krigsleveranser; samt

nr 12, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m., dels ock en i ämnet väckt motion.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo andra särskilda utskottets utlåtande nr 13, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. fl. laggar, dels ock i ämnet väckta motioner.

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m.

Genom en den 8 september 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 10, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. fl. laggar.

Häri genom förordnas som följer:

Konungen äger, efter hörande av fullmäktige i riksbanken, i den mån det finnes erforderligt förordna, att, där kronan jämlikt

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m. (Forts.)

- a) fartygsuttagningslagen den 9 april 1926 (nr 66),
- b) häst- och fordonsanskaffningslagen den 27 april 1934 (nr 84),
- c) rekvisitionslagen den 31 mars 1938 (nr 87),
- d) lagen den 31 mars 1938 (nr 90) om förfoganderätt för luftskyddets behov,
- e) allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293) eller
- f) beredskapsförfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 297)

tager i anspråk förnödenhet av något slag, som angives i förordnandet, vad kronan har att utgiva i ersättning härför skall, i fall där beloppet överstiger 1,000 kronor, utan hinder av vad eljest finnes stadgat insättas å kapitalräkning i riksbanken eller å särskilt konto i postgirorörelsen för den ersättningsberättigades räkning att mot ränta innestå intill dess viss i förordnandet bestämd tid, högst sex månader, förflutit efter insättningen.

I fråga om ersättningsbelopp, som kronan enligt någon av ovannämnda lagar har att gälda för annat än förnödenheter, som omfattas av förordnande jämlikt första stycket, äger Konungen eller den Konungen därtill bemyndigat, där det med hänsyn till beloppets storlek finnes erforderligt, efter prövning i varje särskilt fall föreskriva, att beloppet skall erläggas på sätt i första stycket sägs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1940. Bestämmelse, som meddelats med stöd av denna lag, skall ej gälla längre än lagen äger giltighet; dock må Konungen förordna, att sålunda meddelad bestämmelse skall även efter utgången av lagens giltighetstid tillämpas i fråga om ersättningsbelopp, som dessförinnan insatts å räkning eller konto som i lagen avses.

I samband med förevarande proposition hade utskottet till behandling förehåft fyra i anledning av densamma väckta motioner, nämligen motionerna i första kammaren nr 1 av herr *Bengtsson* m. fl. och nr 2 av herr *Tjällgren* m. fl. samt motionerna i andra kammaren nr 1 av herr *Lindmark* m. fl. och nr 2 av herr *Hansson* i Rubbestad m. fl.

I motionerna I: 1 och II: 1, vilka voro likalydande, hade hemställts, att i det föreliggande förslaget måtte göras den ändring, att uppskov med betalningen av den ersättning, som staten hade att erlægga i anledning av rekvisition, skulle i vad avsåge ersättning för en var häst som rekvirerades och foder ifrågakomma endast beträffande den del av ersättningen, som överstege ett belopp av 1,000 kronor.

I motionen I: 2 hade yrkats sådan ändring av lagförslaget, att den övre gränsen för belopp, varför uppskov med ersättning icke skulle komma i fråga, skulle höjas till förslagsvis 5,000 kronor.

I motionen II: 2 hade hemställts om sådan ändring i lagförslaget, att de däri föreslagna särskilda bestämmelserna icke skulle hava avseende på ersättningar utgående enligt häst- och fordonsanskaffningslagen den 27 april 1934.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A) att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen;

B) att de i ämnet väckta motionerna I: 1 och 2 samt II: 1 och 2 måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under A).

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m. (Forts.)

Vid utlåtandet funnos fogade åtskilliga reservationer, i vilka erinringar framställdes dels mot det av utskottet tillstyrkta lagförslaget och dels mot utskottets motivering.

Herr **Tjällgren**: Herr talman! I motion till denna riksdag har jag jämte tre andra av denna kammars ledamöter föreslagit viss ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 10 med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen med flera lagar. Det är i anledning härav som jag ber att få yttra några ord.

I propositionen föreslås, att vid betalning av för statens räkning i anspråk tagen egendom skall, i det fall att ersättningsbeloppet överstiger 1,000 kronor, utan hinder av vad eljest finnes stadgat, detta belopp kunna för den ersättningsberättigades räkning insättas på så kallat spärrkonto i riksbanken eller dylikt konto i postgirorörelsen. Sådant ersättningsbelopp skall, om det befinnes lämpligt, kunna förbliva inestående i riksbanken under en tid av högst 6 månader, även mot den ersättningsberättigades vilja.

Avsikten med denna anordning lär vara att möjliggöra fördelningen av de stora utbetalningarna i samband med allmän mobilisering under en längre tidsperiod än om alla dylika ersättningar skulle utgå kontant på en gång. Propositionen stöder sig i nämnda avseende på ett uttalande av fullmäktige i riksbanken, men det kan måhända i samband härmed förtjäna anmärkas, att nämnda uttalande icke är enhälligt. En av fullmäktige har reserverat sig däremot. Vad denne reservant anfört har föredragande departementschefen emellertid icke ansett sig böra fästa avseende vid.

Jag vill gärna erkänna, att här beröres ett särskilt ur ekonomisk synpunkt mycket betydelsefullt problem, då de utbetalningar, som här kunna komma i fråga, lära ha beräknats till över 600 miljoner kronor. Men å andra sidan kunna — såsom vi tillåtit oss framhålla i motionen — vissa småföretagare inom näringslivet, exempelvis sådana inom jordbruket, komma att mycket hårt beröras av den föreslagna anordningen.

För min del vågar jag bestämt påstå, att den kategori av företagare, jag nyss nämnt, härigenom kommer att utsättas för betydande olägenheter. Låt mig anföra ett exempel. När från statens sida hästar, häst- och motorfordon och så vidare av staten tagas i anspråk vid mobilisering, blir ju den jordbrukare eller företagare, som drabbas därav, nödsakad att försöka att i mån så är möjligt skaffa sig samma slags inventarier i stället för dem, som han fått avstå till kronan. Gör han inte detta, blir han urståndsatt att bedriva sitt jordbruk eller sin näring. Men skall han vänta på betalningen för inventarier, som han blivit av med, i sex månader, blir det kanske inte så lätt för honom att skaffa nya sådana. Åtminstone blir det så för många. Det är därför sannerligen inte så underligt, om från en sådan företagares sida rimliga anspråk kunna resas på att icke genom statens förvällande ställas utan medel för att exempelvis inköpa en dragare i stället för den, som frångåtits honom.

Av de myndigheter, som varit i tillfälle att yttra sig över förslaget, ha åtminstone en del haft vissa enligt min mening ganska bärande invändningar emot detta. Så yttrar till exempel *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, »att ett betalningsuppskov komme att för mindre företagare medföra allvarliga rubbningar i deras ekonomi med åtföljande skadeverkningar för produktionen och näringslivet, samt anser därför angeläget, att man noga överväger möjligheten att höja gränsen för uppskovsbetalningarna, exempelvis till 10,000 kronor. Härigenom skulle för den företagargrupp, som äger mindre ekono-

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m. (Forts.) miska resurser, verkningarna av det statliga ingripandet komma att avsevärt mildras».

Länsstyrelsen i Uppsala säger bland annat: »Vad arbetshästar och motorfordon angår torde dessa falla över den föreslagna gränsen för tillämpningen 1,000 kronor. Om ägaren berövas dessa förnödenheter och hans näring tvingar honom att söka utföra det arbete, till vilket hästarna eller motorfordonen eljest äro avsedda, i den mån dylikt arbete under rådande förhållanden kan ifrågakomma, lär han komma att vända sig till personer, vilka icke blivit föremål för rekvisition, med begäran om lega av motsvarande förnödenheter.»

I vår motion ha vi yrkat, att den övre gränsen för det belopp, vid vars betalning uppskov med ersättning icke skall komma ifråga, höjes förslagsvis till 5,000 kronor.

Departementschefen har mot förslaget att höja gränsen för uppskov med betalningen anfört, att detta skulle medföra, att lagstiftningen »utan tvivel skulle till stor del förlora sin effekt».

Jag skall naturligtvis inte här försöka göra något uttalande om huruvida detta är riktigt och med verkliga förhållandet överensstämmande — det anser jag mig inte kunna. Men jag kan omöjligen, herr talman, komma ifrån den uppfattningen, att den i propositionen föreslagna och av utskottet nu tillstyrkta gränsen vid 1,000 kronor är alldeles för låg. Ett par hästar måste väl i regel anses representera ett mycket högre värde än 1,000 kronor. Liknande bli förhållandena i fråga om traktorer och andra maskiner. En jordbrukare, som har — det kan man väl våga säga — olyckan att drabbas av att staten frantager honom ett eller flera dylika värdeobjekt, kan alltså, såvitt jag förstår, råka i ett mycket ogynnsamt ekonomiskt läge, om han skall få lov att vänta exempelvis i sex månader på betalningen för det som han måst avlämna till staten. Någon motsvarande anordning inom det privata affärlivet — jag menar nu en sådan tvångsanordning som denna — har jag knappast hört talas om. Såvitt jag kan se, föreligga synnerligen bärande skäl för höjande av den värdegräns, varom här är fråga.

Ehuru, så vitt jag kan förstå, fullt bärande sakskaäl anförts för bifall till yrkandet i motionen, har vederbörande utskott icke ansett sig böra tillstyrka bifall till densamma. Läser man utskottets motivering, kan man dock inte helt värja sig för den tanken, att utskottet haft vissa sympatier för motionen. Bland annat har utskottet velat ta fasta på ett visst uttalande i propositionen av departementschefen, vilket uttalande också jag skall be att få trycka på här. Utskottet yttrar nämligen: »Utskottet vill emellertid erinra om det av departementschefen gjorda uttalandet, att i förordnande, som Kungl. Maj:t med stöd av lagens första stycke meddelar, bör kunna föreskrivas, att allenast viss del av ifrågakommande ersättningsbelopp skall undantagas från kontantbetalning. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t vid meddelande av sådant förordnande kommer att taga under överbägande, huruvida möjlighet finnes att i det då föreliggande läget genom ökad kontantbetalning minska de svårigheter, som för näringslivet kunna befaras uppkomma. Härigenom torde det syftemål, som ligger till grund för motionerna, kunna bliva till stor del tillgodosett.»

Utskottet anför vidare:

»Vad utskottet sålunda anfört, synes utskottet böra vinna beaktande vid tillämpningen av ifrågavarande lag.» För min del vill jag säga, att jag är tacksam för detta uttalande från utskottet. Man får ju förutsätta, att uttalandet kommer att vederbörligen beaktas. Men nog hade det enligt min mening känts mera tryggt för dem, som närmast beröras av denna lag, om en ändring av lagen i överensstämmelse härmed av utskottet föreslagits och av riksdagen antagits.

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m. (Forts.)

Även måste man finna anmärkningsvärt, att meningarna inom utskottet varit så delade som fallet varit i fråga om det beslut, vartill utskottet borde komma. Vid utlåtandet äro fogade inte mindre än fem olika reservationer, varav två reservationer dock endast avse motiveringen.

Ja, herr talman, jag skall inte längre taga kammarens tid i anspråk, men jag anser mig dock böra, innan jag slutar, lämna den förklaringen, att om jag nu avstår från att framställa något yrkande, så beror detta ingalunda därpå, att jag skulle anse, att de skäl, som framförts om bifall till motionen, icke skulle vara fullt sakliga och bärande — tvärtom har jag *styrkts* i den uppfattningen att för vad i motionen föreslagits finnas synnerligen goda skäl — utan trots att jag fortfarande har denna uppfattning skall jag, herr talman, så att säga på förekommen anledning tills vidare avstå från att framställa något yrkande.

I detta anförande instämde herr *Gustavson, John*, och herr *Aronsson*.

Överläggningen blev nu för en stund avbruten för att begärt tillfälle skulle beredas herr statsrådet *Wigforss* att avlämna kungl. propositioner.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 44, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; och

nr 45, angående bemyndigande att träffa vissa avtal rörande produktion av sulfitsprit m. m.

Herr **förste vice talmannen** erhöi på begäran ordet och anförde: Jag hemställer, herr talman, att kammaren måtte besluta, att första särskilda utskottet skall behandla jämväl Kungl. Maj:ts nu avlämnade propositioner nr 44, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, och nr 45, angående bemyndigande att träffa vissa avtal rörande produktion av sulfitsprit m. m., ävensom de ytterligare framställningar, som kunna komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i oskiljaktigt sammanhang därmed stående frågor.

Tillika hemställer jag, att kammaren måtte inbjuda andra kammaren att i detta beslut förena sig med första kammaren.

Vad herr förste vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Ett protokollsutdrag i ämnet justerades och avsändes till andra kammaren.

Fortsattes överläggningen angående andra särskilda utskottets utlåtande nr 13.

Herr statsrådet *Wigforss*: Herr talman! Jag har begärt ordet bara för att i anledning av herr *Tjällgrens* anförande understryka, att vad utskottet har yttrat rörande möjligheterna för Kungl. Maj:t att vid utfärdande av tillämpningsföreskrifterna till lagen se till att inte några onödiga olägenheter uppstå, är jag uppenbarligen mycket villig att följa.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Ang. gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. m.
(Forts.)

Vid förnyad föredragning av andra särskilda utskottets utlåtande nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen den 7 september 1914 (nr 182) angående förbud mot lufttrafik över svenskt område, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälde konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 1, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om inrättande av ett folkhushållningsdepartement.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 1 bifölles även av andra kammaren.

Anmälde första särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, i anledning av vissa i Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till folkhushållningsdepartementet m. m. framlagda förslag;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser vissa anslag till civilt luftskydd;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapskommitté; samt

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit, m. m.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning, beträffande förslaget nr 2, att utskottets hemställanden i utlåtande nr 7, vidkommande förslaget nr 16, att utskottets hemställanden i utlåtande nr 8, rörande förslaget nr 17, att utskottets hemställan i utlåtande nr 9, samt angående förslaget nr 18, att utskottets hemställan i utlåtande nr 10 bifölles även av andra kammaren.

Herr *Björck* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till fonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift m. m.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Sedan från andra kammaren ankommit meddelande, att nämnda kammare förenat sig med första kammaren i dess beslut att första särskilda utskottet skulle behandla jämväl Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 44 och 45 m. m., blevo nu sagda propositioner var för sig föredragna och därvid hänvisade till första särskilda utskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.03 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 12 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Upplästes två till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid föga läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bilagda läkareintyg får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 14—31 oktober 1939.

Stockholm den 12 oktober 1939.

Torsten Ström,

riksdagsman för Skaraborgs län.

Att riksdagsman *Torsten Ström*, Lidköping, på grund av sjukdom (magsår) icke är i stånd att deltaga i riksdagsarbetet under tiden 14 oktober t. o. m. 31 oktober 1939 och att denna sjukdom fordrar lasarettsvård, intygas härmed.

Lidköping den 9 oktober 1939.

E. Akmar,

lasarettsläkare.

Till riksdagens första kammare, Stockholm.

Med stöd av bilagda läkareintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under den tid sjukdomen varar.

Karlstad den 11 oktober 1939.

Gustaf Strömberg.

Riksdagsmannen herr *Gustaf Strömberg*, Karlstad, vilken lider av urinretention, är i behov av en tids sjukhusvård och är till följd av sjukdomen tillsvärdare urståndsatt att fullgöra sitt riksdagsuppdrag; vilket härmed på heder och samvete intygas.

Karlstad den 11 oktober 1939.

Sven Örström,

lasarettsläkare.

De begärda ledigheterna beviljades.

Anmäldes och godkändes andra särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 8 kap. strafflagen, m. m.;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att meddela uppgifter om kostnader för krigsleveranser;

Första kammarens protokoll vid urtima riksdagen 1939. Nr 8.

nr 23, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m., dels ock en i ämnet väckt motion;

nr 24, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygs-uttagningslagen m. fl. lagar, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen den 7 september 1914 (nr 182) angående förbud mot lufttrafik över svenskt område.

Hänvisades till första särskilda utskottet fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning till riksdagen angående anordnande av bombsäkra skyddsrum m. m. för riksdagshuset.

Föredrogs och hänvisades till första särskilda utskottet den av herr *Björck* m. fl. väckta motionen, nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till fonden för inköp av gasgeneratorer för motor-drift m. m.

Herr *Petersson, Knut*, avlämnade en av honom och herr *Ohlin* undertecknad motion, nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nybyggnad av minsvepare m. m.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Anmälades och bordlades första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av handelsfartygs förseende med skyddsanordningar mot minsprängning;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat I, i vad propositionen avser visst anslag till statspolisorganisationen m. m.; samt

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.